

POZNÁMKY O NEOGÉNE V DOLINE VÁHU
SEVERNE OD PIEŠŤAN*(Ruské a francúzske resumé)*

V doline Váhu severne od Piešťan pri Hornej Strede v umelých odkryvoch bola zistená neogénna séria tohto zloženia (odhora dolu):

Nadložie 1. Štrky a piesky aluviálnych náplavov Váhu v maximálnej hrúbke 13,70 m.

Neogén 2. Žltohnedé a žltozelené alevrity a íly, niekedy pieščité; v niektorých polohách prechádzajú do pieskov, alebo obsahujú vločky šedozelených ílov. Hrúbka je 9—16 m.

3. Pieščité štrky, miestami viac-menej stmelené a prechádzajúce do zlepecov. Valúniky sú najmä z kremeňa, triasových kremencov a z iných, menej častých hornín. Hrúbka 5—9 m.

4. Modrozelené, prípadne zelenožlté masné íly o hrúbke 11—12 m.

5. Štrky ako 3. Snáď ide len o lokálnu vložku.

Hrúbka jednotlivých vrstiev v malých medziach kolíše. Hĺbka, v ktorej sa zastihnú rozhrania medzi uvedenými vrstvami, nie je rovnaká, avšak v podstate ide o sériu na predmetnom mieste vôbec neporušenú.

V íloch sa našli ostrakódy. Z tohto dôvodu vrstvy z výplne doliny Váhu severne od Piešťan treba považovať za panónske. Uvedené štrky a zlepenice svojím zložením prevažne z valúnov kremeňa a kremencov majú podobný ráz ako zlepenice, prechádzajúce do pieskovcov, ktoré vystupujú na ľavom brehu Váhu pri Piešťanoch. Boli považované (Ferenczi 1919, Hynie 1927, Andrusov 1950) za miocénne. Ich celkom vodorovné uloženie a zhoda s panónom pri Hornej Strede však hovoria v prospech panónskeho veku tejto formácie. Panón dnes všeobecne treba počítať k plio-

cénu. Aj keď jeho spodná časť je ekvivalentom vrchného sarmatu Čiernomorsko-kaspickej oblasti, ktorý mnohí autori vzhľadom na vhodnosť tohto pričlenenia v strednej Európe počítajú tiež k najspodnejšiemu pliocénu (porovn. Janoschek 1952), panón je v strednej Európe počítaný k pliocénu.

Ferenczi (1919) a Hynie (1927) v neogéne pri Piešťanoch odlišovali vrstvy mediteránu dokonca spodného, ku ktorému patria aj uvedené zlepencovo-pieskovcové vrstvy s polohami sklárskych pieskov a farbiacich hliniek (obsahujú zvyšky listov rodov *Fagus*, *Quercus*, *Acer*, *Carpinus*) a pliocén, ku ktorému na základe fauny počítali sladkovodné vápence, pri vyústení Ratoveckej doliny a od Banky. Z uvedeného a z pozorovania vzťahu medzi sladkovodnými vápencami a ostatnými členmi neogénu z okolia Piešťan vyplýva, že ide o jednotný útvar panónskeho veku. Sladkovodné vápence sú v panóne veľmi časté aj pri okraji Malej dunajskej nížiny (Vysočany, Šimonovany a i.), aj vo vnútroalpskej Viedenskej panve (porov. Janoschek 1951). V niektorých vnútrokarpatských panvách panónsky vek výplne je veľmi pravdepodobný, napr. v Turčianskej kotline (Dubná skala pri Vrútkach).

V súvisе s konštatáciou vývinu panónu v dolnom Považí počínajúc Hornou Stredou vysvitá rozdielny pôvod doliny dolného Váhu a doliny Váhu medzi Nov. Mestom n. Váhom a Žilinou, predurčenie polohy, ktorej bolo podmienené pruhom miestami značne porušených vrstiev burdigalu a helvétu. Dolný tok Váhu vznikol na mieste panvy vyplnenej tortónom, prípadne sarmatom a v najväčšej miere panónom, ktorý je tu často transgresívny. V spodnomiocénnej dobe oblasť južne od čiary Plavecký Sv. Peter—Vrbové—Beckov asi nebola zaliata morom, ktoré tvorilo žľab prenikajúci cez Brezovské a Jablonické pohorie do stredného Považia. Po vrásnení, ktoré nastalo v predmetnej oblasti a v oblasti Malých Karpát a Inovca po helvéte, more zaplavilo pásмо na juh od uvedeného žľabu a jeho západné ukončenie v oblasti Dolnomoravského úvalu. Pri poruchách po spodnomiocéne vznikol tiež plochý hrebeň — prvý náznak dnešných Malých Karpát, ktorý aspoň dočasne oddeloval vnútornú Viedenskú panvu od panvy Malej dunajskej nížiny. Do zátok tejto poslednej panvy, a to čo najhlbšie, vnikalo panónske jazero najmä dolinou Nitry a Žitavy. Cez dolinu Nitry zátoka prenikla asi aj do Turčianskej kotliny. Naproti tomu dolina Váhu nad Nov. Mestom n. Váhom prestala byť po helvéte sedimentačným pásмом, pretože tu nepoznáme ani morský tortón, ani brakický panón.

15. II. 1954

Katedra geológie a paleontológie
Fakulty geologicko-geografických vied
Slovenskej univerzity, Bratislava

ЗАМЕТКА О НЕОГЕНЕ, ОБНАЖАЮЩЕМСЯ В ДОЛИНЕ Р. ВАГ
К СЕВЕРУ ОТ Г. ПИЕШТЯНЫ

Близ селения Горна Стреда, расположенного к северу от г. Пиештяны в долине р. Ваг, под четвертичными отложениями находятся глины с остракодами. Они перемежаются с галечниками. Слои лежат горизонтально. Эти породы, также как пресноводные глины, конгломераты, пески, употребляемые в стекольной, и пресноводные известняки, которые обнажаются близ г. Пиештяны, мы относим к паннону.

Со словацкого перевела В. Андрусов а

*Кафедра геологии и палеонтологии
геолого-географического факультета,
Братислава*

DIMITRIJ ANDRUSOV—HEDA BYSTRICKÁ

REMARQUE SUR LE NÉOGÈNE AFFLEURANT DANS LA VALLÉE
DU VÁH AU NORD DE PIEŠŤANY

Près de Horná Streda au Nord de Piešťany dans la vallée du Váh au-dessous des formations quaternaires on trouve des argiles à Ostracodes alternant avec des graviers. Les couches sont horizontales. Ces roches, de même que les argiles et les calcaires d'eau douce, les conglomérats et les sables employés dans la verrerie qui apparaissent près de Piešťany sont attribués par nous au Pannonien.

Traduit du slovaque par V. Andrusov

*Chaire de géologie et de paléontologie
de la Faculté de géologie et de géo-
graphie de l'Université slovaque,
Bratislava*